

Teza: uchylene orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie.

ORZECZENIE

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie:
Przewodniczący: S WSD Michał Łukasik**

Sędziowie : S WSD Piotr Karwat - sprawozdawca

S WSD Marta Stryjek

Protokolant: Adam Wolan

przy udziale Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Gerarda Dźwigali

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2021 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy radcy prawnego W. K., wpisanego na listę radców prawnych (...) w K. pod numerem (...)

obwinionego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego o to, że w okresie od 4 czerwca 1996 r. do 12 sierpnia 1996 r. w K. dopuścił się przestępstwa z art. 13 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 286 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 12 Kodeksu karnego, polegającego na tym, że działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z B. G. oraz z inną nieustaloną osobą, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował doprowadzić J. K. i K. C. do niekorzystnego rozstrzygnięcia mieniem wartości 200 000 zł poprzez wezwanie do zapłaty tej kwoty tytułem należności z weksla in blanco, a następnie po jego wypełnieniu - poprzez wniesienie sprawy o zapłatę z tego weksla do Sądu Rejonowego dla (...) w K., przy wprowadzeniu pokrzywdzonych w błąd co do abstrakcyjnego charakteru weksla, wiedząc, że J. K. i K. C. nie mają zobowiązań wobec spółki (...), jak i kolejnych indosatariuszy wskazanych w wekslu in blanco, lecz zamierzonego celu nie osiągnął wobec postawy pokrzywdzonych, a dopuszczając się tego przestępstwa, za które został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 28 października 2016 r. (sygn. akt III K 130/14) na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat oraz karę grzywny, czym naruszył godność zawodu i obowiązek działania przez radcę prawnego zgodnie z prawem,

z powodu odwołania pokrzywdzonego J. K. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. z 16 lipca 2019 r., sygn. akt: OSD/KR 16/19 (R 29/14) oraz odwołania obwinionego od tegoż orzeczenia

orzeka:

1.

uchyla zaskarżone orzeczenie w całości i przekazuje sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. do ponownego rozpoznania;

2.

kosztami postępowania odwoławczego obciąża Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

20 marca 2019 r. Rzecznik Dyscyplinary Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. wniósł o ukaranie radcy prawnego W. K. obwinionego, na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy

radcach prawnych („urp”) w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego („kerp”), o to, że w okresie od 4 czerwca 1996 r. do 12 sierpnia 1996 r. w K. dopuścił się przestępstwa z art. 13 § 1 w związku z art. 286 § 1 w związku z art. 12 Kodeksu karnego („kk”), polegającego na tym, że działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z B. G. oraz z inną nieustaloną osobą, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował doprowadzić J. K. i K. C. do niekorzystnego rozstrzygnięcia mieniem wartości 200 000 zł poprzez wezwanie do zapłaty tej kwoty tytułem należności z weksla in blanco, a następnie po jego wypełnieniu - poprzez wniesienie sprawy o zapłatę z tego weksla do Sądu Rejonowego dla (...) w (...), przy wprowadzeniu pokrzywdzonych w błąd co do abstrakcyjnego charakteru weksla, wiedząc, że J. K. i K. C. nie mają zobowiązań wobec spółki (...), jak i kolejnych indosatariuszy wskazanych w wekslu in blanco, lecz zamierzonego celu nie osiągnął wobec postawy pokrzywdzonych, a dopuszczając się tego przestępstwa, za które został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z 28 października 2016 r. (sygn. akt III K 130/14) na karę

1

roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat oraz karę grzywny, czym naruszył godność zawodu i obowiązek działania przez radcę prawnego zgodnie z prawem.

2

OSD, powołując się na linię orzeczniczą Sądu Najwyższego, uznał, że prawomocny wyrok skazujący za przestępstwo jest podstawą ustaleń w postępowaniu dyscyplinarnym co do tego, że przewinienie dyscyplinarne ma znamiona przestępstwa. Sąd dyscyplinary, wg. powołanej w orzeczeniu OSD linii orzeczniczej, nie musi, a nawet nie może w tym zakresie czynić własnych ustaleń i ocen, a obwiniony nie może w postępowaniu dyscyplinarnym kwestionować popełnienia przestępstwa. Na tej podstawie OSD uznał, że jest związany prawomocnym wyrokiem sądu karnego skazującym obwinionego za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, tym bardziej, że zachodzi obiektywna tożsamość pomiędzy czynem stanowiącym przewinienie dyscyplinarne a tym, za który obwiniony został skazany.

W ocenie OSD, adekwatne do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu przypisanego obwinionemu, a zarazem dającą rękojmię osiągnięcia celu prewencji, jest wymierzenie obwinionemu kary nagany.

W konsekwencji, OSD, orzeczeniem z 16 lipca 2019 r., uznał obwinionego za winnego zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego (pkt I orzeczenia) i wymierzył mu, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt

urp, karę nagany (pkt II orzeczenia), a na podstawie art. 65 ust. 3 urp, karę pieniężną w wysokości

3

000 zł (pkt III orzeczenia). Ponadto, na podstawie art. 65 ust. 2b urp, orzekł zakaz wykonywania przez obwinionego patronatu na czas 5 lat (pkt IV orzeczenia) oraz zasądził od obwinionego kwotę 3 000 zł tytułem zryczałtowanych kosztów postępowania (pkt V orzeczenia).

Pełnomocnik pokrzywdzonego, w ustawowym terminie, wniósł odwołanie na niekorzyść obwinionego, w części orzeczenia co do kary, tj. w zakresie pkt II, III i IV orzeczenia. W tym zakresie zarzucił orzeczenie wobec obwinionego rażąco niewspółmiernie łagodnej kary, tj. nagany i kary pieniężnej w wysokości 3 000 zł oraz zakazu wykonywania patronatu na 5 lat, które to kary nie uwzględniają stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz stopnia winy i relacji do celów, jakie kara ta powinna spełniać w zakresie prewencji indywidualnej i generalnej (art. 438 pkt 4 kpk oraz art. 427 § 2 kpk w zw. z art. 65 ust. 1 pkt 2, 3 i ust. 2b urp w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 kerp).

Pełnomocnik pokrzywdzonego wniósł o zmianę orzeczenia OSD poprzez orzeczenie wobec obwinionego kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Odwołanie w ustawowym terminie wniósł również, na swoją korzyść, obwiniony. Powołując się na art. 438 pkt 4 kpk obwiniony zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu błędne zastosowanie w sprawie art. 62 ust. 2b urp i orzeczenie wobec obwinionego zakazu wykonywania patronatu, podczas gdy wobec obwinionego nie orzeczono w żadnym punkcie zawieszenia prawa do wykonywania zawodu. Obwiniony zaskarżył orzeczenie także w zakresie kosztów postępowania, które uznał za rażąco niewspółmierne.

Obwiniony wniósł o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zaskarżone orzeczenie obciążone jest wadą obligującą WSD, jako sąd odwoławczy, na podstawie art. 439 § 1 pkt 7 kpk, do uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

Nie ulega wątpliwości, że obwinionemu przypisany został jeden delikt dyscyplinarny, opisany w pkt I orzeczenia, przy czym WSD zauważa, że w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia błędnie wskazano, że obwiniony został skazany za przestępstwo z art. 286 § 1 w zw. z art. 11 § 2 kk (str. 4), podczas gdy w rzeczywistości przestępstwo obwinionego, w prawomocnym wyroku SO w (...) z 28 października 2016 r. sygn. akt III K 130/14, zostało zakwalifikowane jako czyn z art. 13 § 1 w zw. z art. 286 § 1 w zw. z art. 12 kk. Powyższe uchybienie w uzasadnieniu orzeczenia nie wpływa jednak na ustalenie, że przedmiotem orzeczenia był jeden delikt dyscyplinarny.

Mimo to, w pkt II i III orzeczenia, obwinionemu wymierzono dwie kary dyscyplinarne.

Jakkolwiek w polskim systemie prawa karnego spotyka się możliwość wymierzenia dwóch kar łącznie za jedno przestępstwo, to jednak, po pierwsze, wynika ona wprost z właściwego przepisu ustawy karnej (np. art. 54 § 1 kodeksu karnego skarbowego), a po drugie, zastosowanie takiego rozwiązania w orzeczeniu musiałoby jednoznacznie wskazywać, że sąd wymierzył jednocześnie (łącznie) dwie kary dyscyplinarne.

Tymczasem ustawa o radcach prawnych, w zakresie kar dyscyplinarnych, nie przewiduje takiej możliwości. Katalog kar za delikty dyscyplinarne określony jest w art. 65 ust. 1 urp i nie sposób doszukać się w nim możliwości łącznego wymierzenia więcej niż jednej kary za jeden czyn.

Wprawdzie art. 65 ust. 2a - 2c i ust. 2e - 2h urp przewidują dodatkowe dolegliwości, z jakimi z mocy prawa lub na podstawie orzeczenia spotka się radca prawny (określone zakazy, obowiązki lub negatywne skutki prawne), jednakże żaden z tych przepisów szczególnych nie przewiduje możliwości wymierzania więcej niż jednej kary za jedno przewinienie. Dla porządku należy zauważyć, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania art. 65¹ urp regulujący zasady wymiaru kary łącznej, z uwagi na to, że przesłanką jego zastosowania jest ukaranie za kilka przewinień dyscyplinarnych.

Abstrahując od kwestii prawnych możliwości orzeczenia dwóch kar za jedno przewinienie dyscyplinarne, i ograniczając się do wewnętrznej spójności zaskarżonego orzeczenia, należy stwierdzić, że bynajmniej nie wynika z niego, jaki jest wzajemny stosunek kar orzeczonych w pkt II i III. OSD nie umieścił żadnego operatora logicznego między orzeczonymi karami, zatem nie wiadomo, czy wymierzył karę określoną w pkt II łącznie z karą określoną w pkt III, czy może zostały one orzeczone alternatywnie. Brak podstaw prawnych do wymierzania dwóch kar za jedno przewinienie nie daje jakiegokolwiek punktu odniesienia, który pozwalałby odpowiedzieć na to pytanie.

Wracając do podstaw prawnych wymiaru kary, w świetle przedstawionej wyżej zasady: jedna kara za jedno przewinienie, treść pkt II i III orzeczenia OSD rodzi nierozwiązywalny dylemat, którą z orzeczonych kar należałoby wobec obwinionego wykonać, skoro nie budzi wątpliwości, że kar tych nie można wykonać jednocześnie. Wątpliwości

tej nie jest w stanie rozwiać fakt, że w pkt II orzeczenia znajduje się fragment: „Za przewinienie dyscyplinarne określone w pkt I...” a jednocześnie analogicznego stwierdzenia nie ma w pkt III. Biorąc pod uwagę, że - jak wspomniano - przedmiotem spraw}' jest tylko jedno przewinienie dyscyplinarne (określone w pkt I), to brak wyraźnego „odesłania” w pkt III do pkt I nie powoduje, aby można było sądzić, że kara orzeczona w pkt III została wymierzona za cokolwiek innego niż przewinienie określone w pkt I. Jakiegokolwiek wskazówki w tej mierze nie sposób doszukać się również we wskazanych przez OSD podstawach prawnych kar wymierzonych w pkt II i III. W przypadku kary z pkt II podstawa prawna została określona prawidłowo, natomiast powołana w pkt III podstawa nie istnieje: art. 65 ust. 3 urp został uchylony w 2007 r., a niezależnie od tego, jego materia przed uchyceniem nie dotyczyła rodzajów kar czy zasad ich wymiaru. Oczywiście błędne podanie przez OSD podstawy prawnej kary pieniężnej wymierzonej w pkt III nie oznacza jednak braku prawnej możliwości orzeczenia takiej kary. Obydwie kary mają zatem podstawy prawne i nie jest możliwa „eliminacja” jednej z nich z zaskarżonego orzeczenia tylko z tego powodu, że OSD powołał w stosunku do niej błędną podstawę prawną.

W konsekwencji pkt II i III zaskarżonego orzeczenia są ze sobą sprzeczne, a sprzeczność ta uniemożliwia jego wykonanie. Dziekan właściwej okręgowej izby radców prawnych, jako organ zobowiązany do wykonania kar dyscyplinarnych (art. 71 ust. 2 urp), musiałby samodzielnie rozstrzygnąć, o której z wymierzonych kar powinien uczynić wzmiankę w aktach osobowych obwinionego oraz czy ma prawo pro wsadzić egzekucję kary orzeczonej w pkt III. Kompetencje takie w sposób oczywisty nie przysługują dziekanowi. Orzeczenie podlegające wykonaniu nie może zatem stwarzać konieczności „wyboru” kary do wykonania przez organ wykonawczy, a jeżeli taką konieczność faktycznie stwarza, jest to bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 §

1 pkt 7 kpk.

W uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia, w części dotyczącej kary, OSD wypowiada się wyłącznie na temat kary nagany. Fakt, że nie wypowiada się na temat drugiej orzeczonej kary, mógłby stanowić podstawę do formułowania przypuszczeń, że pkt III orzeczenia znalazł się w nim omyłkowo. Roztrząsanie przyczyn tej sytuacji jest jednak - w świetle art. 439 § 1 pkt 7 kpk - bezcelowe. Z całą pewnością sprzeczności między pkt II i III orzeczenia nie da się zakwalifikować jako oczywistej omyłki i usunąć w trybie sprostowania. Jednocześnie powstała sprzeczność uniemożliwia - jak wskazano - wykonanie orzeczenia. Są to przesłanki obligujące WSD, bez względu na przyczyny zaistniałej sprzeczności, do zastosowania art. 439 § 1 pkt 7 kpk i jednocześnie uniemożliwiający wydanie rozstrzygnięcia co do istoty.

Na podstawie art. 436 kpk, WSD nie rozpoznawał pozostałych uchybień podnoszonych w odwołaniach złożonych przez pokrzywdzonego i obwinionego, ponieważ rozpoznanie obydwu środków odwoławczych, i to nawet w zakresie wykraczającym poza te środki, było możliwe po rozpoznaniu bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 7 kpk. Rozpoznanie pozostałych uchybień, z uwagi na zakres zaskarżenia w obydwu środkach odwoławczych (na niekorzyść co do kary, a na korzyść - jedynie co do zakazu wykonywania patronatu i kosztów postępowania), byłoby bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania. W świetle art. 442 § 3 kpk sąd odwoławczy może dawać wskazania co do dalszego postępowania dotyczące jedynie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone, lub okoliczności, które należy wyjaśnić. A contr ario nie mogą dotyczyć samego wymiaru kary czy zakazu wykonywania patronatu.

Jeśli natomiast chodzi o zapatrywania prawne istotne w niniejszej sprawie, WSD wyraził je przy rozpoznaniu bezwzględnej przyczyny odwoławczej i sprowadzają się one to tego, że OSD nie może w okolicznościach niniejszej sprawy wymierzyć więcej niż jednej kary spośród wymienionych w ⁷ art. 65 ust. 1 pkt 1 - 5 uip. Należy przy tym podkreślić, że z uwagi na zaskarżenie orzeczenia OSD również na niekorzyść obwinionego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez OSD, stosownie do art. 443 kpk, nie będzie zachodziła przeszkoda prawna do wydania orzeczenia surowszego niż uchylone.

O kosztach WSD orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zd. 2 urp.